

« zurück blättern vor »

SZTOS subst. m., ab 1838. **1)** *być w sztosie* ‘Glück haben; guter Stimmung sein’ – ‘mieć szczęście; być w dobrym nastroju lub w dobrym humorze’: 1832–1844 L₂ 236, SJAM *Gdybym ja był teraz w takim sztosie pisania jak ty, toby mi na chwilę humoru nie popsowały broszury całego świata.* ○ (1846) 1946 Korz.J.Spek. 78, DOR *Wybornie mówisz; prawie tak, jak ja, kiedy jestem w sztosie.* ○ vor 1915 SW *Że był w dobrym sztosie, wziął go na śniadanie.* ○ [LBel.] (1882) 1951 Bliz.Rozb. 52, DOR *Ja w najlepsze zaczynam, jestem w sztosie... patrzcie (...) zając!* – SWIL (fig.), SW, DOR. **2)** ‘ein Glücksspiel mit Karten’ – ‘hazardowa gra w karty’: 1844 Rus.Taj.IV 40, WIECZ *Sztos może być: 1) dłoniowy, [...] 12) poprzeczniak i podłużnik w zbieraniu.* ○ 1859 Wol.Dom.I 207, DOR *Nauczył go poniterować i ciągnąć bank w sztos.* ○ (†1925) 1950–1952 Reym.Now.III 204, DOR *Grano w karty, sztos szedł aż miło.* ○ [LBel.] 1927 Mar Łów. 75, WIECZ *Jedz, chłaj i baluj się z dziewczynami, rznij w sztos jak ten król!* – SWIL, SW, DOR. **3)** ‘Anstoßen der Billardkugel mit dem Queue’ – ‘uderzenie kuli bilardowej kijem’: 1881 Czerwień.Poezje 140, DOR *Partacza ręką popychana kula niełatwo z punktu zdola zwalić króla, ale gracz dobry umiejętnym ciosem często monarchę wali sztos za sztosem.* ○ vor 1915 SW *Tracić S[ztos] – tracić prawo do sztosu bezpośrednio następującego.* ○ vor 1915 SW *Być w sztosie – trafiać, grać dobrze, robić bile jedna po drugiej.* ○ 1954 Brand.K.Obyw. 158, DOR *W bilardzie, jak wam wiadomo, jest taki sztos, gdy jedną bilą roztrącasz na boki dwie inne.* – SWIL, SW, DOR (bil.). **4)** ‘Zusammenprall, Austoß, Stoß’ – ‘zderzenie, gwałtowne uderzenie, pchnięcie’: (1897) 1949 Reym.Ferm.II 170, DOR *Nawet Karaś, jak zwykle wekslujący wagony i podstawiający je pod rampę magazynową, nie gwizdał i nie dawał sztosów hataśliwych.* ○ vor 1915 SW *Wagony, zatrzymane raptem, dały sztos o siebie.* ○ [LBel.] 1904 Kal.Warsz. LIX 14, WIECZ *Na Towarowej stacji Warszawy panował ruch... Na bocznych liniach pracowały rezerwy. Dochodziły stamtąd (...) gwizdki parowozów, huk puszczanych “na sztos” wagonów.* – SW, DOR (przestarz.). **5)** ‘Geschlechtsverkehr’ – ‘stosunek płciowy’: [hapax] vor 1915 SW *Urzędnik po interesie, kobieta po sztosie – nic nie warci.* – SW, DOR (wulg.). ◇ **Etym:** nhd. *Stoß* subst. m., ‘schnelle und heftige Bewegung eines Körpers in Richtung auf einen anderen’, GRI, nur für Inh. 3, 4. ◇ **Hom:** ↑*stos*. ◇ **Der:** *sztosik* subst. m., 1844 Krasz.Latarn.II 29, DOR, zuerst geb. SWIL, nur für Inh. 2; *sztosista* subst. m., ‘Spieler des sztos genannten Spiels’, [hapax] 1876 Kolce s.358, WIECZ, zuerst geb. SW, nur für Inh. 3.

« zurück blättern vor »